

.....
Izbaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.

MARIBORSKI DELAVEC

.....
Po pošti stane mesečno
3 K 20 v
Uredništvo in upravni-
štvo: Schmidererjeva u-
lica št. 5.
Telefon 8/VL.
.....

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Letnik 2.

Maribor, petek 10. januarja 1919.

Štev. 7.

Računi Italjanov in Nemcev.

Pred tedni se je po listih širil glas, da Nemci, zlasti v Beljaku in Celovcu kličejo Italijane v pomoč. Takrat se je reklo, da jih kličejo radi nas, Jugoslovancev, in nihče ni mislil na kake gospodarske vzroke. Meni je že tedaj šla po glavi misel, da so morda tudi Italijani iskali zvez z Nemci in da imajo svoje špekulacije.

Danes, ko Italijani nameravajo zasesti Beljak, je stvar že čisto očitna.

Kdor ve, da bi radi Italijani obdržali Trst, ta razume, da bi potem hoteli imeti tudi zvezo čez Goriško z Nemško Avstrijo, ker tedaj, ako bi te ne imeli, bi jim mi Jugoslovanci lahko zaprli uvoz, s čimer bi Trst kljub trditvam nekaterih narodno-gospodarskih znanstvenikov izgubil mnogo svoje vrednosti. Zato iščejo Italijani stiko z Nemci. Trbiž so že zasedli, Beljak bi še radi. In če bi napravili zvezo čez Predil, torej železnico Trbiž—Kanal (na Goriškem), zvezo, ki so jo imeli v mislih tudi že avstrijski strategji, potem bi si Italijani z majhnimi stroški odprli pot Celovec-Beljak-Trbiž-Gorica-Trst.

Takšni so torej ti načrti. Ravno danes piše graška »Tagespost« o podobnih željah avstrijskih Nemcev in ti pravijo, da je treba takoj začeti o tem problemu se pogajati z Italijo.

Seveda so to računi brez nas.

Treba torej, da posvetimo tem namenom vso svojo pozornost.

Razumeti pač moramo te italijanske, še bolj pa nemške želje. Saj bi mi Nemcem absolutno ne mogli zapirati pota v Trst, saj to bi bila gotovo življenska potreba za avstrijske Nemce, zlasti ako se ne združijo z Nemčijo. A da bi mi ne imeli nobene besede in da bi Trsta ne zahtevali zase, saj kot mednarodno pristanišče za uvoz in izvoz, tega naj Nemci in Italijani ne pričakujejo.

Mi Nemcem hočemo pustiti odprto pot do morja, za to pa ne bomo žrtvovali cele Goriške in Trsta. To naj si Nemci zapomnijo in zapišejo za ušesa.

Program novega župana.

Naš urednik je imel včeraj razgovor z novim županom g. dr. Pfeiferjem, ki je razvil sledeči gospodarski program za mesto v bližnji bodočnosti:

»V prvi vrsti bom skrbel za prehrano in za kurjavo. Gledal bom, da dobi mesto toliko množino špeha iz Hrvaške in Slavonije, da bo ta množina pritisnula samo ob sebi na cene špeha. Že te dni pride en vagon. Sporazumno z vodjo okrajnega glavarstva, g. dr. Lajničem, nameravam ustanoviti mestno tržišče, kjer se bodo

prodajala vsa živila, katera bom skušal spraviti v toliko množini na trg, da jim bo cena padla.

Tudi za kurjavo bo k malo preskrbljeno. Pritisnil sem na vlado, da nam da dovolj premoga. Storil sem vse potrebne korake, da dobi plinarna dovolj premoga.

Mestno kopališče se že otvori prihodnje soboto. Pri pregledovanju tega mestnega podjetja se mi je poročalo, da nihče ne porablja pršne kopeli, ki je namenjena v prvi vrsti za delavce. Pripravljen sem znižati cene, samo da bi se delavstvo bolj posluževalo te higijenično tako važne naprave.

Stopil sem v dogovor z vodjo elektrarne v Falu, ki mi je poročal, da je sedaj nemogoče upeljati elektriko do mesta, ker je delo s cementom pri mrazu in mokroti nemogoče. Tudi primanjkuje potrebnega materiala. Kakor hitro pa dobi mesto elektriko, in to bo najbrž takoj spomlad, treba bo začeti misliti na električni tramvaj, ki bo tudi vezal mesto z okolico.

Političen pregled.

Regent Aleksander odpotuje v Pariz.

Listi poročajo, da odpotuje regent Aleksander 15. ali 16. t. m. iz Beograda v Pariz, kjer se bo mudil približno dva meseca. Ob povratku v domovino se bo nastanil za en mesec v Zagrebu.

Žigovanje bankovcev. Beograd, 8. januarja. V Beogradu se je že pričelo žigovanje ali štampanje avstro-ogrskih bankovcev in bolgarskih levov. Doslej se je ožigosalo že okrog 5 milijonov kron in levov. Vtisek te odredbe na prebivalstvo je nadvse povoljen. Kurz krone se je jel brzo krepiti. Cene živil so jele padati.

Atentat na dra. Kramářa. Praga, 8. januarja. Ko je dr. Kramář ob 2. popoldne zapustil svoj salon v ministrskem predsedništvu je nenadoma od zadaj oddal nanj mlad človek strel iz revolverja. Krogla pa je izgrešila svoj cilj in se odbila od nasprotnih vrat. Dr. Kramář se je obrnil proti napadalcu, ki je v istem trenutku oddal nanj drugi strel. Krogla je zadela dr. Kramářa v desne prsi, običala pa je v beležnici, ki jo je nosil v prsnem žepu. Napadalca so takoj prijeli. Piše se Alojzij Strašny, je pristaša socialno-demokratske stranke in pisar v skladišču državne železnice v Pragi. Aretiranec je izjavil, da so pred par dnevi v nekem udruženju, o katerem je odklonil podrobnejše pojasnilo, sklenili napad na ministrskega predsednika, on sam pa se je javil, da ga izvrši. O povodu za napad in o podrobnih okoliščinah aretiranec ni hotel dati nobenega pojasnila.

Na Ogrskem straši — boljševizem. Budimpešta, 8. januarja. V mestu so še vedno razširjene vesti o pričakovanem boljševškem

uporu. Boljševiška nevarnost je tudi vzrok ministrski krizi. Meščanski ministri zahtevajo energične odredbe proti boljševikom. Socialni demokratje v kabinetu pa se nočejo pridružiti tej akciji. Meščanski ministri zahtevajo docela meščansko vlado, ki naj bi zatrla boljševizem. Ministrski predsednik Karolyi nasprotuje tej zahtevi in hoče še nadalje delovati s socialnimi demokrati. Ministrski svet se je posvetoval vsi noč, vendar se še ni odločil.

Boji v Berlinu. V noči na 8. jan. so poulični boji narasli do nepresežne silnosti. Od 11. ponoči do 5. zjutraj so strahovito vsipali topovi svoj ogenj na Berlin. Gručenje topov in streljanje iz strojnic se je menjavalo, kakor bi stalo mesto sredi bitke. Dopoldne so se počestni boji s sodelovanjem strojnic in topov poosttrili. Vlada je mogla obdržati svoje postojanke. Vse napade so vladne čete odbile. Kakor kaže, so imele opoldne vladne čete premoč.

Boji na Koroškem.

Borovlje v rokah Nemcev. V torek ob 5. zvečer začela se je ljuta borba za Borovlje in okolico. Slovenskih in srbskih vojakov je bilo tedaj še okoli 60, bržkone malo manj, ker je ta oddelek že prej imel hudo borbo pri Svetni vasi, kjer je bil vjet tudi major Lavrič. Še le drugi dan po 10. uri dopoldne je bilo mogoče Nemcem, ki so prišli od vseh strani, zavzeti Borovlje. Nemcem in nemškutarjem, je bilo prilično 900 mož, pozneje še več. Nemške bande so bile namreč oborožile tudi nemške in nemškutarske civiliste, ki so začeli tudi streljati na naše vojake. Ti so se držali izredno hrabro in so se tudi jako spretno umikali. Po dva vojaka sta branila razne prehode in mostičke. Naše strojuice so kar žele v nasprotnih vrstah. Posebno hrabro so se borili Srbi. Srb je spravljal še v zadnjem trenutku strojnico na stolp in je s to strojnico streljal tako dolgo, da je bil težko ranjen. Nemci so bili nastavlili pred začetkom boja svoje topove proti Borovljam in so težko poškodovali hiše svojih lastnih privržencev. Tudi cerkev, kjer so se zbirali ranjenci, je močno trpela. Nemške bande so ubile slovenskega trgovca Renkota, razdejale župnišče in druge slovenske hiše. Še ob koncu boja so naši pod goro nasprotnikom vzeli eno strojnico in vse nasprotnike pobili. Končno so se v red uumaknili čez Bajtše in Sele v železno kapljo. Imeli so primeroma malo izgub. Nemci so bili pritisnili od treh strani. Na dveh krajih iz Celovca in iz Rožne doline v smeri od Podroščice.

Uradno poročilo. 8. t. m. ob pol 8. uri zvečer iz uradnega vira: Po hudem topniškem ognju so Nemci včeraj ob 3. uri popoldne predrli čez most pri Strugi, severno od Borovelj, in so napadli naše postojanke na južnem Dravskem bregu. Protinapad naše majhne čete jih je začasno vrgel čez most nazaj. Pri zopetnem s premočnimi silami izvršenem napadu se je posrečilo Nemcem napredovati do Goric in Podgore. Pri tem napadu sta bila ranjena in ujeta

poveljnik naših čet na južnem Koroškem major generalnega štaba pl. Lavrič in njegov pobočnik poročnik Sernik. Vsled ogromne premoči so se naše čete danes po boju umaknile iz Borovelj. Pri Podroščici so naše čete napredovale. Cel dan je bil hud artiljerijski ogenj. Na Spodnjem Štajerskem in pri Velikovcu je položaj neizpremenjen.

Mariborske novice.

Jugosl. soc. dem. stranka priredi 19. t. m. ob 9. dop. v Ljubljani vseslovensko strankino konferenco. Na konferenco imajo poslati delegate vse krajevne pol. organizacije, za vsakih 50 članov po enega. Strokovne skupine za vsako deželo po enega.

Odborova seja jugosl. soc. dem. stranke se vrši v soboto ob 6. uri v Klubovi sobi Narodnega doma.

Predavanje o jugosl. nar. pesmi. V nedeljo 12. jan. bo predaval profesor dr. Maks Kovačič o narodnih pesmih Jugoslovancev, zlasti o srbskih. Začetek ob 10. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma.

Dramatično društvo naznanja, da so se zaradi predpriprav za gledališke predstave pevske vaje prekinile. Tudi plesne vaje se ne morejo začeti, dokler ne dobimo plina.

Plemenit čin srbskih vojakov v Ljubljani. Dne 27. decembra 1918. je umrl v Ljubljani v vojaški bolnici vojak prve poljske baterije Milorad Nikolić. Na dan njegovega pogreba so njegovi prijatelji, podoficirji in prosti vojaki zbrali med seboj 200 K za namenom, da se pokojnik vpiše v kako dobrotno slovensko društvo. Svota se izroči »Matici Slovenski«, ki jo bo upravljala po želji dobrih tovarišev pokojnega Milorada Nikolića.

Jugoslovanski konzuli. Zagreb 7. t. m. Za London je določen dr. Joso Smodlaka, za Rim dr. Melko Cingrija. Za Madrid je bil določen dr. Tresič-Pavičič, ki pa ni sprejel imenovanja.

Obsodba zagrebških demonstrantov. Nadporočnik Jarouš je obsojen na 4 leta ječe in je odpuščen iz armade. Drugi so bili obsojeni na kazni 2—7 let in so bili objednem degradirani.

Razgovor z slovenskim ujetnikom, ki je pribežal iz Italije. Italjani razven one legije pod poveljstvom dr. Pivka, katero so dovolili radi Čehov, ki so bili tudi med njimi, niso dovolili jugoslovanskih legij. Pač pa so jih pustili kot nekakšne komitadže bojevati se na fronti. Tem ljudem se je v splošnem precej slabo godilo. Izrabljali so jih brez vsake velikičnosti. Eden teh je sedaj prišel sem v Maribor. Vprašal sem ga, kakšno je kaj razpoloženje v Italiji. Rekel je: »Pred polomom naših armad, ko se je v Italiji začelo govoriti o italjanski ofenzivi, je delavstvo par dni štrajkalo. Potem so se dali spet pregovoriti, in s francosko-amerikansko pomočjo so udrli preko Pijave. Sedaj pa se spet pojavlja, zlasti med industrijskim delavstvom, revolucionaren duh, ki bo v Italiji morda vodil do političnih izprememb, morda tudi proti imperijalističnim tendencam vlade. Francozi, ki iz nekega praktičnega sovraštva gledajo s posmehljivim pogledom na Italijane, so bolj na strani Jugoslovancev, kar so našim častnikom vedno priznavali. Saj pa imajo Francozi tudi svoje interese v Jadranskem morju in ne bodo pustili Italjanom neomejenega gospodstva. Italjani seveda zato niso priznali in dovolili naših legij, ker vedo, da je konflikt z nami neizogiben, ako vztrajajo ob svojih nesramnih zahtevah. In zato se celo bojijo pustiti naše ujetnike domov. Da takšna je italjanska pravičnost, njih kultura in svoboda. Preveč imajo masla na glavi!«

Oderuštvo še radi drobiža. Bil sem v prodajalni da kupim kos klobase. Ko vprašam za račun, zahtevajo 8 vin. več, kakor je znašalo blago; najprvo brez opravičbe. Opozorjeni na to, se mi reče, češ da nimajo drobiža. Tako torej. Mesto da bi kupcu pustili 2—3 vinarje, računijo kar 8—10 več. To se pravi, da na ta način oderuštva profitira trgovec rečimo pri 3000 K okrog 100 kron še poseben dobiček. Proti temu treba bo z vsemi sredstvi nastopiti. Pazite torej konsumenti in naznanite nam imena vseh takih oderuhov!

Šola na Studencih. Tam kraljujeta še vedno nestrpna šovinista nemška, Hallecker in Maier. Slov. starši so se že pritožili na tukajšnji Nar. svet, a ona dva sta še vedno tam. Kako dolgo še? Boljše bi bilo šolo zapreti, kakor pa, da ti hujskači še rovarijo proti naši državi.

Previdnost na Spodnjem Štajerskem. Iz krogov Narodne vlade se nam poroča: Po Spodnjem Štajerskem se pojavljajo med ljudstvom razni elementi, ki sejejo med narod nezadovoljnost proti Jugoslaviji. Pribijemo, da so ti ljudje ali odstavljeni uradniki nemške narodnosti ali pa drugi došleci iz nemške Štajerske. Ljudstvo se svari pred takimi notranjimi sovražniki naše države. Dolžnost vsa ega zavednega Jugoslavana je, da vsako hujskanje proti naši državi in netenje/ nezadovoljnosti med ljudstvom na mestu z vso odločnostjo zavrne in dotičnika takoj bodisi županstvu bodisi orožništvu ali sodnijski ovadi. Pometimo po svoji zemlji z vsemi elementi, ki rujejo zoper novi red.

Tihotapstvo na železnici. Zvedeli smo, da nekateri železničarji, zlasti strojevodje, ki še vedno z bolečino gledajo v Nemško Avstrijo, skušajo celo na strojih utihotapiti blago kakor n. pr. slanino, mašč in dr. čez našo mejo. Opozorjamo na to tukajšnjo kontrolno vodstvo na kolodvoru in tudi ono v Špiljah! Klin s klinom!

Tudi sladkorja ni! Uradu za prehrano se je posrečilo dobiti zveze s češko vlado, katera je obljubila, da nam dopošlje 60 vagonov sladkorja. Na drugo stran pa dobiva Dunaj vsak dan 40 vagonov, katere hvaležno v malho spravlja, medtem ko štajerski Nemci sladkor, ki je nam namenjen, zaplenijo. To se pravi: naravnost ukradejo ga nam! Upamo, da se bo to nečuvno postopanje Nemcev izvedelo tudi na Češkem, kjer bodo vendar imeli toliko človekoljubja, da zaprosijo Nemcem, če ga Nemci nam zapirajo!

Zboru Dramatičnega društva! Da ni prišel pri zadnji priredbi do veljave, tega je bilo krivo največ tudi to, da je nastopil na prostoru, preveč zaprtem in ker moški zbor ni stal višje. Pri zboru samem, zlasti pri pevskih smogregrešalih nijans v petju Preveč vpitja, nohenege piano, kaj še pianissimo. Tega bo treba, zlasti če so pesmi že dovolj naučene.

Zaplenilo se je obilo živeža predsinočnejšim na glavnem kolodvoru.

„Sokol“ v Mariboru ima v soboto 11. jan. ob 8 zvečer v Narodnem domu občni zbor.

Maribor pleše. (Dopis) Raznaša se vesela (l) novica, da bode baje v soboto zvečer v Narodnem domu zopet plesna zabava. Ta mlada, plesa željna gospoda naj vendar premisli, da je naša mlada Jugoslavija od nemške strani ogrožena, da prelivajo naši in srbski vojaki kri za našo svobodo. Ako so tako navdušeni za plesne zabave, tedaj naj gredo na koroško plesati. Ljubljanski časopisi kličejo mladino k obrambi domovine, mariborski Slovenci pa k »plesu«. Ako mislite na ta način pomagati pri zgradbi Jugoslavije, potem vas ne potrebujemo. Sedaj je čas resitega dela, a ne zabave. Posebno neumni spol bode žel vsestransko zaslugo in priznanje, ako bode manj

pretiraval ter posnemal raje koroške nemke pri delu za usodo. Proč torej sedaj s zabavami, ker časi so resni — Več treznih vojakov.

Prebivalstvu mesta naznanja prehranjevalni urad, da nima ne sladkorja ne petroleja. Sladkor je že na poti.

Karte za sveče so samo veljavne če imajo štempel „B. K. A. Marburg.“

Svinjsko meso se bo prodajalo v soboto od 2. popoldne klg. po 14 K pri sledecih mesarjih: Kirbiš, Polegek, Hohnjec, Filipič.

Štetje odjemalcev. Vse prodajalne kruha morajo 11. januarja odrezek »Kruh 4« s prvim tedenskim odrezkom odrezati. Te odrezke, zložene po 100 komadov (za težake posebej), morajo oddati 13. januarja v uradu za krušne karte. Istočasno se morajo oddati tudi dnevne karte. Potrebna pojasnila pri občinskem prehranjevalnem uradu.

Zadnje vesti.

Župnik Meško umorjen. Znanega slovenskega pisatelja župnika Meško so nemški vojaki umorili in vrgli v Zilo.

Boji na Koroškem. Iz Ljubljane smo dobili ob sklepu lista poročilo: Blizu Borovlj so dobile naše čete ojačenja, posebno topništvo. Nemški napadalci so imeli v našem topniškem ognju grozovite izgube. Vzhodno od Velikovca so izvršili Nemci napad, ki smo ga odbili. Velikovec je naš!

Jože Ulaga, Tegetthoffova cesta 21

priporoča

blago na obleke za moške in ženske, druk in drugo manufakturno blago, ter kravate, kolirje in srajce.

Karbidne svetilke

za gostilne, stanovanja, hleve, 6-ur razsvetljave stane 20 do 25 h. Karbid po ceni. — Velika zaloga okvirjev in fotografiranih predmetov. 3—2

C. Th. Mayer

Maribor, Zg. Gosposka ulica 39.

Popolno sedlo in dobro ohra-njena ledenica (omara) za domače gospodarstvo se po ceni proda. Ptuj, Scheibel, Anastasius Grünova ul. 20. 2—2

Juraj Gredlič, brivec

v Tegetthoffovi cesti 22 se priporoča jugoslovanskemu občinstvu.

Slovenske gostilne v Mariboru:

Kirbiš v Vitrinski ulici, Narodni dom, Meden in Golec na Tegetthoffovi cesti, ter Rapoc na Tržaški cesti.

Urar **Franjo Bureš**, Tegetthoffova cesta 39 prevzame vsa popravila.

Prva jugoslovanska veletrgovina papirja in galanterije

Vilko Weixl

Maribor, glavni trg 22

priporoča vsakovrstne razglednice, papir, knjige s povesti za mladino in odrasle, knjige z podobanci, albume, igrače i. t. d.